رویش روان شناسی، سال۱۲، شماره۱۱، شماره پیاپی ۹۲، بهمن ۱۴۰۲
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),12(11), 2024

بررسی نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با نقش تعدیل‌کننده ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در دانشجویان

Investigating the Role of Social Anhedonia in Predicting Internet Addiction with the Moderating Role of Extraversion and Introversion Personality Traits in Students

عرفان خورشیدیان میانائی(نویسنده مسئول)
کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
دکتر عبدالعزیز افلاک سیر
دانشیار بخش روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.
دکتر حبیب هادیانفرد
استاد بخش روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران.

Erfan Khorshidian mianaei*
MS.c student of Clinical Psychology, Faculty Of Education And Psychology, Shiraz University, Shiraz, Iran.*erfankhorshidian96@gmail.com*
Dr. Abdulaziz Aflakseir
Associate Professor of Psychology Department, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shiraz University, Shiraz, Iran.
Dr. Habib Hadianfard
Professor of Psychology., Department of Psychology, Psychology and Educational Science Faculty, University of Shiraz, Shiraz, Iran.

چکیده
این پژوهش باهدف بررسی نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با نقش تعدیل‌کننده ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در دانشجویان انجام شد. روش پژوهش حاضر، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش را دانشجویان دانشگاه شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ تشکیل داده‌اند که از میان آن‌ها ۳۴۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. پرسشنامه‌های پژوهش شامل پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT، ۱۹۹۸)، مقیاس لذت بین فردی نهایی و مورد انتظار (ACIPS، ۲۰۱۱) و پرسشنامه شخصیتی آیزنک (EPQ، ۱۹۸۵) بود. روابط بین متغیرها با آزمون رگرسیون خطی و مدل پژوهش با تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری آزمون شدند. نتایج نشان داد که فقدان لذت‌جویی اجتماعی توانایی تبیین ۱۹ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را در دانشجویان داشت. نتیجه مدل‌یابی معادلات ساختاری نیز نشان داد که ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در ارتباط بین فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت نقش تعدیل‌کننده (P<۰/۰۱) داشت. درنهایت این نتایج نشان داد که فقدان لذت‌جویی اجتماعی می‌تواند اعتیاد به اینترنت را در دانشجویان پیش‌بینی کند و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در ارتباط بین این دو متغیر نقش تعدیل‌کننده ایفا می‌کند.

واژه‌های کلیدی: *اعتیاد به اینترنت، برون‌گرایی، درون‌گرایی، فقدان لذت‌جویی اجتماعی، ویژگی شخصیتی.*

Abstract
This research was conducted to investigate the role of social anhedonia in predicting internet addiction with the moderating role of personality traits of extraversion and introversion in students. The present research method was descriptive correlational. The statistical population of the study was Shiraz University students in the academic year 2021-2022, from whom 340 people were selected by the available sampling method. The research questionnaires included Yang's Internet Addiction Test (IAT, 1998), the Anticipatory and Consummatory Interpersonal Pleasure Scale (ACIPS, 2011), and the Eysenck Personality Questionnaire (EPQ, 1985). The relationships between variables were tested by linear regression analysis and the research model was tested by structural equation modeling technique. The results showed that social anhedonia could explain 19% of the variance of internet addiction in students. The results of structural equation modeling also showed that extraversion and introversion personality traits had a moderating role in the relationship between social anhedonia and internet addiction (p<0.01). Finally, these results showed that social anhedonia can predict internet addiction in students, and extraversion and introversion personality traits play a moderating role in the relationship between these two variables.

Keywords: *Internet addiction, Extroversion, Introversion, Social Anhedonia, Personality trait.*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : اردیبهشت ۱۴۰۲** **پذیرش: خرداد ۱۴۰۲** **ویرایش نهایی: بهمن ۱۴۰۲**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

مقدمه

با پیشرفت فنّاوری، امروزه اینترنت به بخش مهمی از زندگی انسان در زمینه‌های گوناگون تبدیل‌شده است. اینکه افراد در سبک زندگی امروزی فعالیت‌های ارتباطی، اقتصادی و آموزشی خود را در فضای اینترنت انجام دهند به یک امر معمول تبدیل‌شده است (بونویسین و بونویسیوس[۱] ، ۲۰۲۱). طبق آخرین گزارش آژانس جهانی رسانه‌های اجتماعی[۲]، تعداد کاربران اینترنت با ۷/۳ درصد افزایش به ۴/۶ میلیارد نفر رسیده است که حدود ۶۰ درصد از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهد (اوزر[۳] و همکاران، ۲۰۲۲). بیشترین ساعت حضور در اینترنت مربوط به نوجوانان و دانشجویان است که به فعالیت‌هایی مانند مطالعه، بازی‌های آنلاین، خرید آنلاین، تماشای فیلم و حضور در شبکه‌های اجتماعی می‌پردازند (دانگ[۴] و همکاران ، ۲۰۱۹).

باوجود فواید اینترنت و نقش پررنگ آن در زندگی امروز، استفاده بیش‌ازحد از اینترنت می‌تواند نتایج نگران‌کننده‌ای داشته باشد. استفاده بیش‌ازحد از اینترنت می‌تواند منجر به اعتیاد به اینترنت[۵] شود (فنگ[۶] و همکاران، ۲۰۱۹). اعتیاد به اینترنت یک پدیده درحال‌توسعه در جامعه پیشرفته ازلحاظ تکنولوژی می‌باشد. هنوز معیارهای خاصی برای این پدیده وجود ندارد. با این حال، پیشرفت‌های قابل‌توجه در داده‌های کمی و کیفی و ارزیابی زیستی-روانی اجتماعی پژوهشگران را به شناخت این پدیده به‌عنوان یک اختلال یا رفتار قابل‌تشخیص نزدیک‌تر می‌کند (تالیس[۷]، ۲۰۲۲). اعتیاد به اینترنت یک الگوی رفتاری است که با استفاده‌ی بیش‌ازحد از رسانه‌های دیجیتال و رایانه مشخص می‌شود که موجب پریشانی می‌گردد. (بونویسین و بونویسیوس، ۲۰۲۱). براساس پژوهش‌های انجام‌شده شیوع اعتیاد به اینترنت در جمعیت نوجوان و جوان آسیایی از ۳ تا ۳۷ درصد گزارش‌شده است (کوس[۸] و همکاران، ۲۰۲۱). همچنین در سراسر اروپا مطالعات اخیر شیوع اعتیاد به اینترنت را ۴/۴ تا ۱۳/۵ درصد گزارش کرده‌اند (لاکنی[۹] و همکاران، ۲۰۱۹). در ایران نیز شیوع اعتیاد به اینترنت ۴/۲ درصد در جمعیت کل گزارش‌شده است (موسوی، ۱۳۹۷). اعتیاد به اینترنت با افزایش خطر بروز رفتارهای نامطلوب و مشکلات سلامت روان ازجمله افزایش خطر علائم افسردگی و اضطراب، اختلال در عملکرد شناختی[۱۰]، سطح بالاتر از خستگی ادراک‌شده و کیفیت خواب پایین همراه است (بونویسین و بونویسیوس ، ۲۰۲۰). اعتیاد به اینترنت امروزه یک پدیده گسترده بین نوجوانان و بزرگ‌سالان در حال ظهور است. دانشجویان بیشترین میزان حضور در اینترنت را دارا می‌باشند (هایات[۱۱] و همکاران، ۲۰۲۰). دانشجویانی که نشانه‌های اعتیاد به اینترنت را دارا هستند، زمان زیادی را در اینترنت می‌گذرانند درحالی‌که در عملکرد تحصیلی و کاری خود دچار مشکل می‌شوند. استفاده بیش‌ازحد از اینترنت در این افراد می‌تواند موجب افت تحصیلی آن‌ها شود (کندمیر[۱۲] به نقل از هایات و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین حضور بیش‌ازاندازه در اینترنت موجب اهمال‌کاری در دانشجویان می‌شود که انجام وظایف تحصیلی خود را مدام به تعویق انداخته و در انجام آن تعلل می‌کنند (جوزف[۱۳] و همکاران، ۲۰۲۱).

مطالعات متعدد نشان داده است که در میان کاربران دارای اعتیاد به اینترنت ، افسردگی شیوع بسیار بیشتری نسبت به کاربران عادی دارد (جین[۱۴] و همکاران، ۲۰۲۰). یک عامل خطر بالقوه در حال ظهور برای اعتیاد به اینترنت در بزرگ‌سالان بروز افسردگی است. یک بررسی سیستماتیک از ادبیات مربوط به اعتیاد به اینترنت و آسیب‌شناسی روانی، ارتباط قوی با علائم افسردگی را گزارش کرد و نشان داد که افسردگی بیشترین ارتباط را با اعتیاد به اینترنت در میان تمام اختلالات روان‌پزشکی دارد. مطالعات بعدی عمدتاً رابطه بین رفتارهای اعتیادی مرتبط با اینترنت و علائم افسردگی را به‌طورکلی بدون در نظر گرفتن جنبه‌های خاص مانند فقدان لذت‌جویی[۱۵] (یعنی کاهش لذت در فعالیت‌های معمولاً لذت‌بخش)، بررسی کردند. به همین ترتیب، بررسی علائم افسردگی به‌عنوان یک ساختار گسترده ممکن است

1 Buneviciene & Bunevicius
2 Global social media agency
3 Ozer
4 Dong
5 Internet Addiction
6 Feng
7 Talis
8 Kuss
9 Laconi
10 Cognitive Function
11 Hayat
Kendemir ۱۲
13 Joseph
14 Jain
15 Anhedonia

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

عوامل پنهانی را مشخص کند (لانگابیر[1] و همکاران، ۲۰۱۶). فقدان لذت‌جویی، به کاهش چشمگیر علاقه یا لذت در فعالیت‌هایی که به‌طور طبیعی لذت‌بخش هستند و یا درگذشته برای فرد لذت‌بخش بودند گفته می‌شود (دستوپ[2] و همکاران، ۲۰۱۹). انگیزه و لذت بردن از تعاملات اجتماعی نیز در افراد مختلف متفاوت است. با توجه به اهمیت ارتباط اجتماعی برای سلامت روانی و جسمی و بهزیستی، پیامدهای این تنوع می‌تواند عمیق باشد. افرادی که دارای فقدان لذت‌جویی اجتماعی[3] هستند کاهش توانایی لذت در تعاملات اجتماعی را تجربه می‌کنند (ژانگ[4] و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به مطالعه‌ای که توسط دستوپ و همکاران (۲۰۱۹)، انجام شد، فقدان لذت‌جویی به ایجاد رفتارهای مربوط به اعتیاد کمک می‌کند. با توجه به نتایج تحقیقات گذشته مطالعه حاضر بر ارتباط فقدان لذت‌جویی اجتماعی با اعتیاد به اینترنت تمرکز دارد.

همچنین تعداد زیادی از مطالعات ارتباط اعتیاد به اینترنت و روابط بین فردی[5] را نشان داده‌اند (ها[6] و همکاران، ۲۰۲۰). با مطالعه پژوهش‌ها درزمینهٔ علت بروز اعتیاد به اینترنت الگوی مفهومی استنباط می‌شود که عوامل درون فردی و بین فردی زیادی می‌توانند بر اعتیاد به اینترنت تأثیر بگذارند. مشکلات بین فردی عاملی مؤثر در اعتیاد به اینترنت به شمار می‌رود. نتایج پژوهشی نشان داد یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر گرایش به‌سوی اعتیاد به اینترنت، روابط بین فردی است و گرایش به اعتیاد به اینترنت زمانی اتفاق می‌افتد که فرد از یک رابطه بین‌فردی صحیح برخوردار نباشد و درگیر مشکلات بین‌فردی باشد (وانگ[7] و همکاران، ۲۰۲۱). از مهم‌ترین متغیرهای توصیف‌کننده روابط بین‌فردی ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرا و درون‌گرا می‌باشد. برون‌گرایان افراد معاشرتی و از لحاظ اجتماعی جسور هستند و به سمت دیگران و دنیای بیرونی گرایش دارند. لذا انتظار می‌رود که تمایل کمتری به دنیای مجازی من‌جمله اینترنت داشته باشند. و در مقابل درون‌گرایان کناره‌گیر و اغلب خجالتی هستند و گرایش دارند که بر خود، افکار و احساساتشان تمرکز داشته باشند. (شولتز و شولتز[8]، ۲۰۱۶).

رفتارهای مختلف وقتی به اعتیاد تبدیل می‌شوند، بر روی زندگی اثرات منفی می‌گذارند. اعتیاد به اینترنت مانند اعتیادهای دیگر هم به سلامت روان‌شناختی و هم به سلامت جسمی فرد آسیب وارد می‌کند (هو[9] و همکاران، ۲۰۱۹؛ مولر[10] و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین این اختلال تاکنون به‌صورت رسمی به‌عنوان یک اختلال مجزا طبقه‌بندی نشده است. به همین دلیل زیربنای ایجاد و تداوم این اختلال تاکنون شفاف نشده است و روش‌های درمانی کمی نیز برای این اختلال وجود دارد. همچنین این اختلال شیوع بسیار بالایی در بین دانشجویان دارد که می‌تواند موجب افت تحصیلی محسوس و اهمال‌کاری در آن‌ها شود. افسردگی یکی از عوامل مهم در ایجاد اعتیاد به اینترنت به شمار می‌آید و تاکنون ارتباط جنبه‌های خاص افسردگی با این اختلال موردبررسی قرار نگرفته است. شناخت موارد پیش‌بینی کننده و تأثیرگذار بر این اختلال می‌تواند گام مهمی در جهت پیش‌گیری و بهبود آن به‌حساب آید. بنابراین با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با نقش تعدیل‌کننده ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در دانشجویان انجام گرفت.

روش

روش پژوهش حاضر توصیفی_ همبستگی از نوع مدل‌یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان در حال تحصیل دانشگاه شیراز در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ بود. با توجه به جدول کرجسی و مورگان[11] (۱۹۷۰) و همچنین محاسبات معادلات ساختاری که حداقل نیاز به ۲۰۰ نمونه دارد ، تعداد نمونه ۳۴۰ نفر تعیین شد که به روش‌های غیر تصادفی داوطلبانه و در دسترس از جامعه آماری و مطابق معیارهای ورود و خروج انتخاب شدند. پرسشنامه‌ها ابتدا در بستر گوگل فرم[12] آماده شد و به دلیل شیوع بیماری

1 Langabeer
2 Destoop
3 Social anhedonia
4 Zhang
5 Interpersonal Relationship
6 Hau
7 Wang
8 Schiltz & Schultz
9 Hou
10 Muller
11 Krejcie & Morgan
12 Google form

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

کرونا، برای اینکه نمونه معرف جامعه موردنظر باشد، نمونه‌ها از دانشکده‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی به‌صورت اینترنتی در پیام‌رسان‌های داخلی و خارجی که دانشجویان در آن‌ها گروه کلاسی تشکیل دادند جمع‌آوری شد. با توجه به اینکه گروه‌های کلاسی برای رشته‌های مختلف در فضای مجازی ایجادشده بود با هماهنگی صورت گرفته لینک مربوط به پرسشنامه‌ها در گروه‌های رشته‌های مختلف، با هماهنگی مدیر گروه فرستاده شد. تعداد شرکت‌کنندگانی که در پژوهش شرکت کردند و اقدام به تکمیل پرسشنامه‌ها کردند، ۳۵۰ نفر بود که درنهایت با حذف داده‌های پرت و شرکت‌کنندگانی که گمان می‌رفت بدون دقت کافی پرسشنامه‌ها را پرکرده‌اند ۳۴۰ نفر باقی ماند. معیارهای ورود به پژوهش عبارت‌اند از دانشجوی دانشگاه شیراز بودن، تمایل به شرکت در پژوهش، عدم اعتیاد به هرگونه ماده مخدر و روان‌گردان، عدم مصرف داروهای روانپزشکی و عدم وجود سابقه بستری در بیمارستان روانی. و معیارهای خروج عبارت‌اند از عدم پر نمودن تمامی پرسشنامه‌ها و یا عدم تمایل به تکمیل همه پرسشنامه‌ها. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، عنوان و روند پژوهش به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد و به محرمانه ماندن اطلاعات اطمینان داده شد. معیارهای ورود شرکت‌کنندگان به پژوهش از طریق پرسشنامه دموگرافیک موردبررسی قرار گرفت و شرکت‌کنندگانی که گزارش کردند سابقه مصرف مواد مخدر یا مواد روان‌گردان و بستری در بیمارستان‌های روانی را داشتند از پژوهش حذف شدند. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در دو بخش توصیفی و استنباطی از دو نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ و SmartPLS استفاده شد. جهت بررسی ارتباط بین متغیرها از روش همبستگی پیرسون، بین دو متغیر ملاک و پیش‌بین در پژوهش از روش رگرسیون خطی ساده و جهت بررسی نقش متغیر تعدیل‌کننده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده شد. .

ابزار سنجش

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ[1] (IAT): برای سنجش اعتیاد به اینترنت از پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT) استفاده شد. سؤالات این آزمون بر اساس ملاک‌های تشخیص بیماری‌های روانی موجود برای اختلال قماربازی بیمارگون طراحی‌شده‌اند چراکه گمان می‌رود اختلال اعتیاد به اینترنت شباهت زیادی با اختلال قماربازی بیمارگون دارد (یانگ، ۱۹۹۸). این پرسشنامه شامل ۲۰ سؤال است که بر اساس مقیاس لیکرت (به‌ندرت، گاهی اوقات، اغلب، بیشتر اوقات و همیشه) به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات این مقیاس از ۰ تا ۱۰۰ است که نمره بیشتر نشان‌دهنده اعتیاد بیشتر به اینترنت است. درصورتی‌که نمره کسب‌شده فرد در دامنه ۲۰ تا ۴۹ قرار داشته باشد به معنی عدم اعتیاد به اینترنت است. درصورتی‌که نمره فرد در دامنه ۵۰ تا ۷۹ قرار داشته باشد یعنی فرد در معرض ابتلا به اعتیاد به اینترنت قرار دارد. همچنین نمره بین ۸۰ تا ۱۰۰ نشان‌دهنده ابتلا به اعتیاد به اینترنت است. در پژوهش ویدیانتو و مک‌کورن[2] (۲۰۰۴) ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۸۹ گزارش شد. همچنین روایی آن نیز با استفاده از آزمون اسپیرمن بروان، ۰/۸۶ گزارش شد. علوی و همکاران (۱۳۸۹) نیز با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی گزارش کردند که این مقیاس در جامعه ایران درمجموع ۵۶٪ از واریانس را تبیین می‌کند. ضریب آلفای کرونباخ نیز از ۶۲٪ تا ۸۲٪ گزارش شد. در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به‌دست‌آمده است.

مقیاس لذت بین فردی نهایی و مورد انتظار[3] (ACIPS): برای سنجش مؤلفه فقدان لذت‌جویی اجتماعی از پرسشنامه لذت بین فردی نهایی و مورد انتظار استفاده شد. این پرسشنامه توسط گودینگ و پفلوم[4] در سال ۲۰۱۱ مطرح شد و به‌طور خاص برای اندازه‌گیری توانایی افراد در انتظار به تعامل با دیگران (لذت اجتماعی مورد پیش‌بینی) و همچنین تجربه لذت در تعاملات اجتماعی/بین فردی طراحی‌شده است. به‌عبارت‌دیگر این آزمون برای ارزیابی توانایی فرد در تجربه لذت از حوزه بین‌فردی طراحی‌شده است. این پرسشنامه خود گزارش دهی دارای ۱۷ ماده است. این پرسشنامه در مقیاس لیکرت، از ۱ (برای من بسیار نادرست) تا ۶ (برای من بسیار درست است) ارائه‌شده است. در این مقیاس نمره بالا نشان‌دهنده فقدان لذت‌جویی اجتماعی کمتر در فرد است. اما با توجه به اینکه اصطلاح فقدان لذت‌جویی اجتماعی دارای بار منفی است و نمره بالای پرسشنامه که نشان‌دهنده عدم فقدان لذت‌جویی اجتماعی است می‌تواند موجب برداشت اشتباه شود، نمرات این پرسشنامه در این پژوهش به‌صورت معکوس در نظر گرفته شدند و نمره بالاتر نشان‌دهنده فقدان لذت‌جویی اجتماعی بیشتر است. نقطه برش نمره این مقیاس را می‌توان ۷۰ در نظر گرفت (گودینگ و پفلوم، ۲۰۱۴). در پژوهش گودینگ[5] و همکاران (۲۰۱۵) میزان آلفای کرونباخ برای این مقیاس ۰/۹۱ و پایایی به روش بازآزمایی در یک دوره هشت هفته‌ای ۰/۷۸ گزارش شد. قابل‌ذکر

1 Internet addiction test (IAT)
2 Widyanto & Mcmuran
3 Anticipatory and Consummatory Interpersonal Pleasure Scale (ACIPS)
4 Gooding & Pflum
5 Gooding

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

است که در نسخه فارسی این مقیاس مانند نسخه‌های خارجی، سه خرده مقیاس "تعاملات اجتماعی صمیمی"، "تعاملات اجتماعی عمومی" و "پیوند اجتماعی" شناسایی شد. آلفای کرونباخ کل و سه خرده مقیاس این پرسشنامه در جمعیت ایرانی به ترتیب برابر با ۰/۸۸، ۰/۸۴، ۰/۷۸ و ۰/۵۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب این مقیاس است. همچنین همبستگی این مقیاس با مقیاس فقدان لذت‌جویی اسنیث و همیلتون برابر با ۰/۴۱ به دست آمد که نشان‌دهنده روایی همگرای مناسب این مقیاس است (خورشیدیان میانائی، ۱۴۰۱). در پژوهش حاضر نیز میزان آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به‌دست‌آمده است.

پرسشنامه شخصیتی آیزنک[1] (EPQ): برای سنجش ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی از پرسشنامه شخصیتی آیزنک که در سال ۱۹۸۵ طراحی شد استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۴۸ سؤال است که سه بعد شخصیتی روان‌رنجورخوبی، برون‌گرایی و درون‌گرایی و روان‌پریشی را می‌سنجد. پاسخ به سؤالات این پرسشنامه به‌صورت "بلی" "خیر" است که در صورت پاسخ بلی یک نمره و در صورت پاسخ خیر نمره صفر به آزمودنی تعلق می‌گیرد. حداقل و حداکثر نمره برای هریک از سه بعد شخصیتی از دامنه ۰ تا ۱۲ متغیر است. نقطه برش پرسشنامه حاضر نمره ۱۲ است. درصورتی‌که فرد نمره زیر ۱۲ کسب کند در طیف درون‌گرا و اگر نمره بالاتر از ۱۲ کسب کند در طیف برون‌گرا قرار می‌گیرد. طبق گزارش آیزنک ضریب کودر ریچاردسون برای مؤلفه برون‌گرایی و درون‌گرایی، روان‌رنجورخویی و روان‌پریشی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۵ و ۰/۷۱ گزارش شد (آیزنک به نقل از کارانسی[2] و همکاران، ۲۰۰۷). در مقیاس فارسی میزان آلفای کرونباخ برای ویژگی شخصیتی برون‌گرایی، روان‌پریشی و روان‌رنجورخویی به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۸۵ و ۰/۷۴ محاسبه شد. همچنین این پرسشنامه با روش بازآزمایی با فاصله دو ماه در ایران بررسی شد و پایایی بازآزمایی برای مؤلفه‌های روان‌پریشی، برون‌گرایی و درون‌گرایی و روان رنجور خویی به ترتیب ۷۲٪، ۹۲٪ و ۸۹٪ گزارش شد (مقصودلو و همکاران، ۱۳۹۵). در پژوهش حاضر نیز میزان کودر ریچاردسون ۰/۷۲ به‌دست‌آمده است.

یافته ها

نمونه نهایی شامل ۱۳۲ مرد (۳۸/۸ درصد) و ۲۰۸ زن (۶۱/۲ درصد) بود. شرکت‌کنندگان در محدوده سنی ۱۸ تا ۴۴ سال قرار داشتند (میانگین- ۲۳/۷۵ و انحراف معیار- ۴/۰۱). همچنین ۱۷۸ نفر (۵۲/۳ درصد) از شرکت‌کنندگان در مقطع کارشناسی، ۱۴۸ نفر (۴۳/۵ درصد) در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۴ نفر (۴/۲ درصد) در مقطع دکتری مشغول به تحصیل بوده و یا فارغ‌التحصیل شده بودند. از مجموع شرکت‌کنندگان در پژوهش، ۲۲۰ نفر (۶۴/۷ درصد) عدم اعتیاد به اینترنت، ۱۱۵ نفر (۳۳/۸ درصد) در معرض ابتلا به اعتیاد به اینترنت و ۵ نفر (۱/۵ درصد) دارای اعتیاد به اینترنت شناسایی شدند.

در جدول ۱ نتایج مربوط به میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای پژوهش و پیش‌فرض نرمال بودن آن‌ها گزارش‌شده است.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش و نرمال بودن متغیرها و همبستگی متقابل متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	۱	۲	۳
۱-اعتیاد به اینترنت	۴۶/۲۶	۱۴/۰۸	۰/۶۳	-۰/۳۶	۱		
۲-فقدان لذت‌جویی اجتماعی	۳۸/۷۴	۱۰/۷۱	۱/۱۰	۱/۵۶	۰/۴۴**	۱	
۳-برون‌گرایی و درون‌گرایی	۱۲/۲۸	۴/۴۸	-۰/۳۲	-۰/۸۴	-۰/۵۸**	-۰/۴۸**	۱

**P<۰/۰۱

با توجه به نتایج جدول ۱، همان‌طور که مشاهده می‌شود تمامی مقادیر آماره مربوط به شاخص چولگی و کشیدگی متغیرها در بین دو مقدار ۲+ و ۲- قرارگرفته‌اند که نشان‌دهنده برقراری فرض نرمال بودن داده‌ها است. همچنین جهت بررسی ارتباط متغیرهای پژوهش، همبستگی آن‌ها با یکدیگر محاسبه شد نتایج نشان داد هر سه متغیر پژوهش دارای همبستگی معناداری (P<۰/۰۱) با یکدیگر هستند. فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت دارای همبستگی مثبت با یکدیگر، ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی دارای همبستگی منفی با یکدیگر و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی با فقدان لذت‌جویی اجتماعی دارای همبستگی منفی با یکدیگر

1 Eysenck personality questionnaire (EPQ)
2 Karanci

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

هستند. همچنین نتایج آزمون کالموگراف اسمیرنف[1] برای اعتیاد به اینترنت (۰/۱۲)، فقدان لذت‌جویی اجتماعی (۰/۰۶۷) و برون‌گرایی و درون‌گرایی ۰/۰۹۴ به‌دست‌آمده آمد که از ۰/۰۵ بالاتر بوده (P<۰/۰۵). و می‌توان نتیجه گرفت که توزیع متغیرهای پژوهش نرمال است. جهت بررسی استقلال خطاها از آزمون دوربین-واتسون[2] استفاده شد؛ مقدار این آماره که دامنه قابل قبول آن از ۱/۵ تا ۲/۵ است، ۱/۹۰ به‌دست‌آمده آمد که نشان‌دهنده عدم همبستگی بین خطاها بود.

جدول ۲. ضریب رگرسیون مربوط به پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس فقدان لذت‌جویی اجتماعی

	ضریب بتای غیراستاندارد	ضریب بتای استاندارد	ضریب تعیین	آماره T	مقدار P
مقدار ثابت	۲۳/۷۰			۹/۱۹	۰/۰۰۱
فقدان لذت‌جویی اجتماعی	۰/۵۸	۰/۴۴	۰/۱۹۶	۹/۰۸	۰/۰۰۱

در نتایج به‌دست‌آمده مقدار F برابر با ۸۲/۴۹ و معنی‌دار به دست آمد که نشان داد مدل رگرسیونی نسبت به حالت تصادفی واریانس متغیر ملاک را بیشتر توصیف می‌کند. همچنین ضریب تعیین ۰/۱۹۶ به‌دست‌آمده است که یعنی ۱۹ درصد از تغییرات متغیر ملاک به متغیر پیش‌بین برمی‌گردد. به عبارت دیگر نمره افراد در فقدان لذت‌جویی اجتماعی می‌تواند اعتیاد به اینترنت را در آن‌ها پیش‌بینی کند. همچنین مقدار ضریب رگرسیون استاندارد برای پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت، ۰/۴۴ به‌دست‌آمده که در سطح ۰/۰۵ معنی دارد است. درنهایت می‌توان گفت ۱۹ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت را فقدان لذت‌جویی اجتماعی در جهت مثبت پیش‌بینی می‌کند. با توجه به نتایج فوق فرضیه اول پژوهش مورد تائید قرارگرفته است.

نتایج مربوط به بررسی روایی و پایایی متغیرهای پژوهش در جدول ۳ قابل‌مشاهده است.

جدول ۳. نتایج مربوط به روایی واگرا و پایایی متغیرهای پژوهش

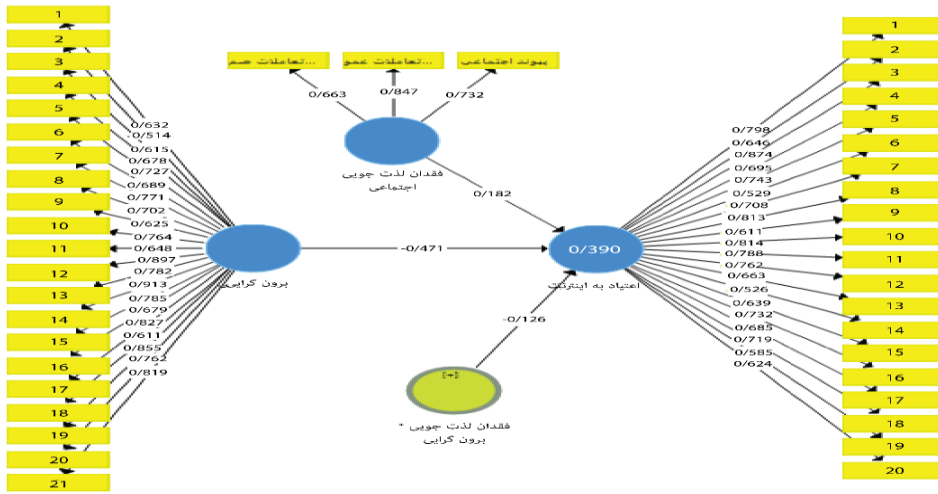
	آلفای کرونباخ	روایی ترکیبی	AVE
فقدان لذت‌جویی اجتماعی	۰/۸۸	۰/۸۹	۰/۵۱
اعتیاد به اینترنت	۰/۸۷	۰/۸۱	۰/۵۳
برون‌گرایی و درون‌گرایی	۰/۸۴	۰/۸۷	۰/۶۴

بر اساس نتایج جدول ۳، سطح آلفای کرونباخ برای متغیرهای فقدان لذت‌جویی اجتماعی، اعتیاد به اینترنت و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی به ترتیب ۰/۸۸، ۰/۸۷ و ۰/۸۴ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی بالا و مناسب ابزارهایی که برای سنجش این متغیرها استفاده شد است. مقدار میانگین واریانس استخراج شده[3] (AVE) بالای ۰/۵ و بالاتر از مقدار روایی ترکیبی، روایی واگرای مطلوب را نشان می‌دهد که با توجه به نتایج ارائه شده این مقدار برای هر سه متغیر بالاتر از ۰/۵ گزارش شده. همچنین پایایی ترکیبی بالاتر از ۰/۷ و بالاتر از مقدار روایی واگرا نشان‌دهنده این است که شرط برقراری پایایی ترکیبی نیز برقرار است. با توجه به شاخص‌های ارائه‌شده می‌توان نتیجه گرفت که ابزارهای مورداستفاده در پژوهش از روایی و پایایی مناسبی برخوردار بودند.

در ادامه مدل پژوهش، که با استفاده از تکنیک مدل‌یابی معادلات ساختاری به روش حداقل مجذورات جزئی (PLS) آزمون شد آورده شده است. همچنین اطلاعات مربوط به برازش مدل نیز در جدول ۴ آورده شده است. با توجه به حجم نمونه پژوهش که بیشتر از ۲۰۰ نمونه است و نرمال بودن داده‌ها پیش‌فرض‌های استفاده از روش معادلات ساختاری برآورده شده است.

1 Kolmogorov Smirnov
2 Durbin-Watson
3 Average variance extracted (AVE)

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

شکل ۱. مدل تجربی پژوهش در حالت ضرایب استاندارد

مدل پژوهش در نرم‌افزار SmartPLS اجرا شد که نتایج حاوی ضرایب استانداردشده در شکل ۱ قابل‌مشاهده است. همان‌طور که در شکل ۱ دیده می‌شود، ضرایب بارهای عاملی همه سؤالات و خرده مقیاس‌ها بالاتر از ۰/۴ می‌باشد. این نتایج نشان‌دهنده این است که سؤالات و خرده مقیاس‌ها، شاخص‌های پژوهش را به‌درستی می‌سنجند و نیاز به حذف هیچ‌یک از سؤالات نیست.

در جدول ۴ نتایج آزمون روابط مدل اصلی پژوهش و اطلاعات مربوط به برازش مدل گزارش‌شده است.

جدول ۴. آزمون ضرایب مدل ساختاری و برازش مدل

رابطه‌ها	ضریب استانداردشده	مقدار T	مقدار P	R^2	SRMR	NFI	Q2
تأثیر فقدان لذت‌جویی اجتماعی بر اعتیاد به اینترنت	۰/۱۸۲	۳/۱۱	۰/۰۰۱	۰/۳۹	۰/۰۷۳	۰/۸۱	۰/۱۳
تأثیر برون‌گرایی و درون‌گرایی بر اعتیاد به اینترنت	-۰/۴۷۱	۹/۲۳	۰/۰۰۱				
نقش تعدیل‌گر برون‌گرایی و درون‌گرایی	-۰/۱۲۶	۲/۷۲	۰/۰۰۱				

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد تأثیر فقدان لذت‌جویی اجتماعی بر اعتیاد به اینترنت تائید می‌شود (P< ۰/۰۱). جهت رابطه مثبت است که به این معنی است که افزایش فقدان لذت‌جویی اجتماعی با افزایش اعتیاد به اینترنت همراه است. همچنین شدت این رابطه برابر با ۰/۱۸۲ است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که تأثیر ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی بر اعتیاد به اینترنت نیز تائید می‌شود (P<۰/۰۱). جهت رابطه منفی است که به این معنی است که با کاهش نمره فرد در مقیاس برون‌گرایی و درون‌گرایی نمره فرد در اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد. شدت رابطه برابر با ۰/۴۷۱- است. درنهایت نقش تعدیل‌کننده ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در رابطه بین فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت نیز مورد تائید قرار گرفت (P<۰/۰۱). جهت رابطه منفی به‌دست‌آمده است که نشان می‌دهد ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی برشدت رابطه بین فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت یک رابطه معکوس و منفی دارد. به‌عبارت‌دیگر، ویژگی شخصیتی درون‌گرایی موجب می‌شود شدت ارتباط بین فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت در افراد افزایش یابد و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی موجب می‌شود، شدت ارتباط فقدان لذت‌جویی و اعتیاد به اینترنت در افراد کاهش پیدا کند. شدت رابطه برابر با ۰/۱۲۶- است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده فرضیه دوم پژوهش نیز مورد تائید قرار می‌گیرد.

همچنین طبق نتایج جدول ۴، مقدار ضریب تعیین برای متغیر وابسته یعنی اعتیاد به اینترنت ۰/۳۹ به‌دست‌آمده. بر این اساس متغیرهای مؤثر بر اعتیاد به اینترنت در مدل حاضر درمجموع توانسته‌اند ۳۹ درصد از تغییرات واریانس مربوط به اعتیاد به اینترنت را تبیین کنند. همچنین مقدار شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده استاندارد (SRMR) که می‌بایست پایین‌تر از ۰/۰۸ باشد ۰/۰۷۳ گزارش‌شده. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار شاخص تناسب بهنجار (NFI) به مقدار ۱ نزدیک است. همچنین مقدار شاخص ارتباط

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

پیش‌بین (Q2)، ۰/۱۳ گزارش‌شده است که مثبت و بالاتر از ۰ است. درنهایت یافته‌های به‌دست‌آمده حاکی از برازش مطلوب مدل موردنظر است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با در نظر گرفتن نقش تعدیل‌کننده ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در دانشجویان بود. نتایج پژوهش نشان داد فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان نقش دارد. این یافته با پژوهش یو[۱] و همکاران (۲۰۲۳)، ین[۲] و همکاران (۲۰۲۲)، دی نیکول[۳] و همکاران (۲۰۱۷) و لانگابیر و همکاران (۲۰۱۶) همسو بود. و در تبیین این یافته می‌توان چنین اظهار داشت که نوجوانان و جوانان دارای فقدان لذت‌جویی بیشتر از افراد دیگر به دنبال استفاده از مواد مخدر هستند و یا در معرض اعتیادهای رفتاری قرار دارند و اثرات مثبت بیشتری را از این تجربیات، نسبت به افرادی که دچار فقدان لذت‌جویی نیستند تجربه می‌کنند. به‌طور خاص، مواد مخدر یا تجربیات اعتیادآور ممکن است مستقیماً مدارهای دوپامین[۴] مزوکورتیکولیمبیک[۵] را تحت تأثیر قرار دهند و مسیر پاداش را در مغز فعال کنند که ممکن است در نوجوانان و بزرگ‌سالان در حال ظهور که دچار فقدان لذت‌جویی هستند به دلیل عدم پاسخگویی به رویدادهای خوشایند با شدت کم، غیرفعال باقی‌مانده باشد (یو و همکاران، ۲۰۲۳). همچنین در تبیین نتیجه حاصل می‌توان به مدل آسیب‌پذیری عاطفی[۶] اشاره کرد. این مدل پیشنهاد می‌کند که تفاوت‌های فردی در مؤلفه فقدان لذت‌جویی ممکن است آسیب‌پذیری را در برابر شروع، تشدید، حفظ و تداوم رفتار اعتیادآور افزایش دهد. فرض بر این است که قبل از شروع رفتارهای اعتیادی، افراد مبتلا به فقدان لذت‌جویی ممکن است (یاد بگیرند که) فقط در پاسخ به پاداش‌هایی با قدرت بالا احساس لذت کنند و بنابراین ممکن است این باور را در خود ایجاد کنند که احتمالاً از هر نوع پاداش بیش‌ازحد لذت می‌برند. بنابراین، آن‌ها با این هدف که رفتارهای اعتیادآور ممکن است ظرفیت تجربه لذت را افزایش دهند، احتمال بیشتری دارد که درگیر یک رفتار اعتیادآور شوند. درنهایت نوجوانان و جوانان دارای فقدان لذت‌جویی اجتماعی معمولاً در برقراری ارتباط با دیگران در دنیای واقعی دچار مشکلاتی هستند. این افراد در فضای اینترنت برای برقراری ارتباط تهدیدی برای خود حس نمی‌کنند و می‌توانند نسبت به دنیای بیرون با افراد دیگر به‌صورت راحت‌تری ارتباط بگیرند و درنتیجه استفاده بیشتری از اینترنت داشته باشند (لوندال و زولنسکی[۷]، ۲۰۱۵).

یافته دیگر پژوهش نشان داد که ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی برشدت ارتباط فقدان لذت‌جویی اجتماعی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان تأثیر دارد و می‌تواند در ارتباط بین این دو مؤلفه نقش تعدیل‌کننده داشته باشد.. این یافته با پژوهش ژانگ[۸] و همکاران (۲۰۲۲)، گلدستین[۹] و همکاران (۲۰۲۱)، اورن[۱۰] و همکاران (۲۰۱۹) و گودینگ[۱۱] و همکاران (۲۰۱۷) همسو بوده است. در تبیین این یافته می‌توان اظهار داشت که فقدان لذت‌جویی اجتماعی و ویژگی شخصیتی درون‌گرایی هر دو با جامعه‌پذیری پایین مشخص می‌شوند (بارکوس و بادکوک[۱۲]، ۲۰۱۹). در پژوهش مارتین[۱۳] و همکاران (۲۰۱۶) مشخص شد که دو مؤلفه فقدان لذت‌جویی اجتماعی و ویژگی شخصیتی درون‌گرایی جدا از یکدیگر هستند ولی همپوشانی بسیار بالایی با یکدیگر دارند. همین‌طور می‌توان به یافته‌های عصب‌شناسی مربوط به دو مفهوم فقدان لذت‌جویی اجتماعی و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی اشاره کرد که مبنای یکسانی از تحریک پاداش را در مغز برای این دو قائل هستند. در طول چند دهه گذشته، مکانیسم‌های توضیحی مربوط به پردازش محرک‌های پاداش به ویژگی‌های برجسته نظریه شخصیت تبدیل شده‌اند (اسمیل[۱۴] به نقل از واتسون[۱۵] و همکاران، ۲۰۱۹). اینکه کدام ویژگی‌های شخصیتی

1 Yu
2 Yen
3 Di Nicola
4 Dopamine
5 Mezocortocolymbic
6 Emotional Vulnerability Model
7 Leventhal & Zvolensky
8 Zhang
9 Goldstein
10 Evren
11 Gooding
12 Barkus & Badcock
13 Martin
14 Smillie
15 Watson

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

ممکن است از تغییرات در عملکرد سیستم پاداش پدیدار شوند، در کار ریچارد دیپو[1] در دهه ۱۹۹۰ مشخص شد که ویژگی شخصیتی برون‌گرا را در ارتباط مستقیم با این سیستم معرفی کرد (دیپو و کالینز[2] به نقل از کوپر[3] و همکاران، ۲۰۱۹). از طرفی در اختلال افسردگی اساسی ما شاهد کاهش فعالیت سیستم دوپامین و ساختارهای مغزی مانند قشر کمربندی قدامی[4] هستیم که درنهایت موجب فقدان لذت‌جویی در فرد می‌شود. درحالی‌که برون‌گرایی فعالیت بیشتر سیستم‌های مغزی ذکر شده را پیش‌بینی می‌کند، درون‌گرایی مانند مؤلفه فقدان لذت‌جویی مشکل در سیستم‌های پاداش مغز هنگام ارتباط با دیگران را پیش‌بینی می‌کند (سری‌رنگارجان[5] و همکاران، ۲۰۲۱).

همچنین در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت به نظر می‌رسد که خدمات اجتماعی ارائه‌شده در اینترنت، با ناشناس بودن، عدم نیاز به افشای ظاهر فیزیکی، کنترل دقیق اطلاعات آشکارشده در تعامل، و سهولت یافتن افراد همفکر، پاسخی عالی به افرادی که به دلیل شخصیت درون‌گرای خود در برقراری تماس‌های اجتماعی با مشکلات زیادی مواجه هستند، ارائه می‌دهد. روابط در فضای مجازی می‌تواند به زندگی واقعی تبدیل شود و این ممکن است امید قابل‌توجهی را برای کسانی که ایجاد ارتباط برایشان بسیار دشوار است و درنتیجه تنها هستند، ایجاد کند. مفهوم دنیای مجازی که گاهی برای توصیف اینترنت به کار می‌رود، این ایده را به همراه دارد که اینترنت نوعی جایگزینی برای دنیای واقعی است. بااین‌حال، برای افراد درون‌گرا و روان‌نژند، اینترنت می‌تواند نقشی حیاتی در ارائه فرصت برای بیان «من واقعی» خود ایفا کند (آمیچا[6] و همکاران به نقل از احمد[7] و همکاران، ۲۰۲۲). افراد با شخصیت درون‌گرا تمایل دارند کمتر صحبت کنند، تفکر درونی نشان می‌دهند و معمولاً سطح بالایی از اضطراب اجتماعی دارند. در مقایسه با رسانه‌های سنتی، اینترنت محیطی دلپذیر برای افراد درون‌گرا است. ناشناس بودن و فقدان نشانه‌های اجتماعی به آن‌ها فضایی را برای ایجاد روابط و اعتمادبه‌نفس، ابراز اجتماعی، گسترش ارتباطات اجتماعی و احساس اینکه در حال جلب حمایت عمومی هستند می‌دهد (ویلکینسون[8]، ۲۰۲۰).

درنهایت با توجه به نتایج به‌دست‌آمده هر دو فرضیه پژوهش مورد تائید قرار گرفت. فقدان لذت‌جویی اجتماعی می‌تواند اعتیاد به اینترنت را در دانشجویان پیش بیتی کند و ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی می‌تواند در این ارتباط نقش تعدیل‌کننده داشته باشد. یافته‌های حاصل از این پژوهش نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی، که یکی از جنبه‌های خاص اختلال افسردگی است را در بروز و تداوم اعتیاد به اینترنت نشان داد و به اطلاعات ما درزمینهٔ بروز و تداوم این اعتیاد رفتاری در دانشجویان می‌افزاید. این یافته‌ها می‌توانند جهت شناخت اعتیاد به اینترنت و ارائه برنامه‌های درمانی جامع‌تر کمک‌کننده باشد.

توجه به نکاتی که در ادامه می‌آید به‌عنوان محدودیت‌های مطالعه حاضر، دارای اهمیت است. با توجه به انجام پژوهش در دوره کرونا و حضور نداشتن همه دانشجویان در دانشگاه، نمونه‌گیری به‌صورت غیرتصادفی و در دسترس انجام گرفت و به اجبار پرسشنامه‌ها از طریق لینک آنلاین و اینترنت بین آزمودنی‌ها توزیع شد و نظارت بر تکمیل پرسشنامه‌ها نیز وجود نداشت. با توجه به اینکه پژوهش حاضر فقط بر روی دانشجویان دانشگاه شیراز انجام شده است، تعمیم نتایج به جامعه‌ای بزرگ‌تر با محدودیت روبرو است. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی استفاده شود و جهت افزایش تعمیم‌پذیری نتایج، پژوهشگران دیگر این پژوهش را در شهرها و نمونه‌های دیگر انجام دهند. همچنین پیشنهاد می‌شود نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در بروز و تداوم اختلالات اعتیادی دیگر موردتوجه قرار گیرد. با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان در برنامه‌های درمانی آتی جهت درمان اعتیاد به اینترنت، نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی را موردتوجه قرار داد.

منابع

خورشیدیان میانائی، ع. (۱۴۰۱). *بررسی نقش فقدان لذت‌جویی اجتماعی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت با نقش تعدیل کننده ویژگی شخصیتی برون‌گرایی و درون‌گرایی در دانشجویان*. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه روانشناسی بالینی. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی. دانشگاه شیراز، ایران.

علوی، س؛ اسلامی، م؛ مراثی، م؛ نجفی، م؛ جنتی فرد، ف؛ رضاپور، ح.(۱۳۸۹). ویژگی های روان سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *مجله علوم*

1 Richard Depue's
2 Depue & Collins
3 Kuper
4 Anterior cingulate cortex
5 Serirangarajan
6 Amicha
7 Ahmed
8 Wilkinson

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

رفتاری، ۴ (۳ (مسلسل ۱۳))، ۱۸۳-۱۸۹. https://sid.ir/paper/129781/fa

موسوی، و.(۱۳۹۷). شیوع اعتیاد به اینترنت و وضعیت استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در نوجوانان و جوانان ایرانی در سال ۱۳۹۷. *مجله طب نظامی*. ۱۳۹۹; ۲۲ (۳):۲۸۱-۲۸۸. https://sid.ir/paper/362180/fa

مقصودلو، م؛ آزادفلاح، پ؛ رسول زاده، ک؛ طباطبایی، ر؛ منصوری، س.(۱۳۹۵). مقایسه ابعاد شخصیتی آیزنک در افراد دارای چرخه صبحگاهی - شامگاهی، *نشریه روانشناسی بالینی و شخصیت*، ۱۴، ۴۳-۵۰. https://doi.org/10.22070/14.1.43

Ahmed, O., Sultana, T., Alam, N., Griffiths, M. D., & Hiramoni, F. A. (2022). Problematic social media use, personality traits, and mental health among Bangladeshi university students. *Journal of Technology in Behavioral Science*, *7*(2), 183-191. https://doi.org/10.4172/2155-6105.1000369

Barkus, E., & Badcock, J. C. (2019). A transdiagnostic perspective on social anhedonia. *Frontiers in psychiatry*, *10*, 216. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2019.00216

Buneviciene, I., & Bunevicius, A. (2021). Prevalence of internet addiction in healthcare professionals: Systematic review and meta-analysis. *International Journal of Social Psychiatry*, *67*(5), 483–491. https://doi.org/10.1177/0020764020959093

Destoop, M., Morrens, M., Coppens, V., & Dom, G. (2019). Addiction, Anhedonia, and Comorbid Mood Disorder. A Narrative Review. *Frontiers in Psychiatry*, *10*. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2019.00311

Di Nicola, M., Ferri, V. R., Moccia, L., Panaccione, I., Strangio, A. M., Tedeschi, D., Grandinetti, P., Callea, A., De-Giorgio, F., Martinotti, G., & Janiri, L. (2017). Gender Differences and Psychopathological Features Associated With Addictive Behaviors in Adolescents. *Frontiers in Psychiatry*, *8*. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2017.00256

Dong, H., Yang, F., Lu, X., & Hao, W. (2020). Internet Addiction and Related Psychological Factors Among Children and Adolescents in China During the Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Epidemic. *Frontiers in Psychiatry*, *11*. https://doi.org/10.3389/fpsyt.2020.00751

Evren, B., Evren, C., Dalbudak, E., Topcu, M., & Kutlu, N. (2019). Neuroticism and introversion mediates the relationship between probable ADHD and symptoms of Internet gaming disorder: results of an online survey. *Psychiatry and Clinical Psychopharmacology*, *29*(1), 90-96. https://doi.org/10.1080/24750573.2018.1490095

Feng, Y., Ma, Y., & Zhong, Q. (2019). The Relationship Between Adolescents' Stress and Internet Addiction: A Mediated-Moderation Model. *Frontiers in Psychology*, *10*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02248

Gooding, D. C., & Pflum, M. J. (2014). The assessment of interpersonal pleasure: Introduction of the Anticipatory and Consummatory Interpersonal Pleasure Scale (ACIPS) and preliminary findings. *Psychiatry Research-neuroimaging*, *215*(1), 237–243. https://doi.org/10.1016/j.psychres.2013.10.012

Gooding, D. C., Winston, T., Pflum, M. J., & Burgin, C. J. (2015). Individual differences in hedonic experience: Further evidence for the construct validity of the ACIPS. *Psychiatry Research-neuroimaging*, *229*(1–2), 524–532. https://doi.org/10.1016/j.psychres.2015.05.061

Gooding, D. C., Padrutt, E. R., & Pflum, M. J. (2017). The Predictive Value of the NEO-FFI Items: Parsing the Nature of Social Anhedonia Using the Revised Social Anhedonia Scale and the ACIPS. *Frontiers in Psychology*, *8*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00147

Goldstein, B. L., Mumper, E., Behari, K., Gooding, D. C., & Klein, D. N. (2021). Examining Personality, Interpersonal, and Symptom Correlates of Social Anhedonia in Early Adolescent Males and Females. *Journal of Early Adolescence*, *41*(6), 905–926. https://doi.org/10.1177/0272431620968888

Hayat, A. A., Kojuri, J., & Amini, M. (2020). Academic procrastination of medical students: The role of Internet addiction. *PubMed*, *8*(2), 83–89. https://doi.org/10.30476/jamp.2020.85000.1159

Hao, Q., Peng, W., Wang, J., Tu, Y., Qiu, M., Chen, Y., ... & Zhu, T. (2020). The correlation of Internet addiction and interpersonal relationship: A protocol for a systematic review and meta-analysis.*Preprint* https://orcid.org/0000-0001-6163-0960

Hou, J., Jiang, Y., Chen, S., Hou, Y., Wu, J., Fan, N., & Fang, X. (2019). Cognitive mechanism of intimate interpersonal relationships and loneliness in internet-addicts: An ERP study. *Addictive behaviors reports*, *10*, 100209. https://doi.org/10.1016/j.abrep.2019.100209

Jain, A., Sharma, R., Gaur, K. L., Yadav, N., Sharma, P., Sharma, N. S., Khan, N., Kumawat, P., Jain, G., Maanju, M., Sinha, K. M., & Yadav, K. (2020). Study of internet addiction and its association with depression and insomnia in university students. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, *9*(3), 1700. https://doi.org/10.4103/jfmpc.jfmpc_1178_19

Joseph, J., Varghese, A., Vijay, V., Dhandapani, M., Grover, S., Sharma, S. K., Khakha, D. C., Mann, S., & Varkey, B. P. (2021). Prevalence of internet addiction among college students in the Indian setting: a systematic review and meta-analysis. *General Psychiatry*, *34*(4), e100496. https://doi.org/10.1136/gpsych-2021-100496

Karanci, A. N., Dirik, G., & Yorulmaz, O. (2007). [Reliability and validity studies of Turkish translation of Eysenck Personality Questionnaire Revised-Abbreviated]. PubMed, 18(3), 254–261. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/17853980

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607–610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Kuss, D. J., Kristensen, A. B., & Lopez-Fernandez, O. (2021). Internet addictions outside of Europe: A systematic literature review. *Computers in Human Behavior*, *115*, 106621. https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106621

Kuper, N., Käckenmester, W., & Wacker, J. (2019). Resting frontal EEG asymmetry and personality traits: A meta–analysis. *European Journal of Personality*, *33*(2), 154-175. https://doi.org/10.1002/per.2197

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

Laconi, S., Kaliszewska-Czeremska, K., Gnisci, A., Sergi, I., Barke, A., Jeromin, F., Groth, J., Gámez-Guadix, M., Özcan, N. K., Demetrovics, Z., Király, O., Siomos, K., Floros, G., & Kuss, D. J. (2018). Cross-cultural study of Problematic Internet Use in nine European countries. *Computers in Human Behavior, 84*, 430–440. https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.03.020

Leventhal, A. M., & Zvolensky, M. J. (2015). Anxiety, depression, and cigarette smoking: A transdiagnostic vulnerability framework to understanding emotion–smoking comorbidity. *Psychological Bulletin, 141*(1), 176–212. https://doi.org/10.1037/bul0000003

Langabeer, J. R., Bello, M. S., Tsai, J., Huh, J., Leventhal, A. M., & Sussman, S. (2016). Longitudinal associations between anhedonia and internet-related addictive behaviors in emerging adults. *Computers in Human Behavior, 62*, 475–479. https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.04.019

Martin, E. A., Cicero, D. C., Bailey, D. H., Karcher, N. R., & Kerns, J. C. (2016). Social Anhedonia Is Not Just Extreme Introversion: Empirical Evidence of Distinct Constructs. *Journal of Personality Disorders, 30*(4), 451–468. https://doi.org/10.1521/pedi_2015_29_203

Müller, S. M., Wegmann, E., Stolze, D., & Brand, M. (2020). Maximizing social outcomes? Social zapping and fear of missing out mediate the effects of maximization and procrastination on problematic social networks use. *Computers in Human Behavior*, 107, 106296. https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106296

Moreno, M. A., Eickhoff, J. C., Zhao, Q., Young, H. N., & Cox, E. D. (2019). Problematic Internet Use: A Longitudinal Study Evaluating Prevalence and Predictors. *The Journal of Pediatrics: X, 1*, 100006. https://doi.org/10.1016/j.ympdx.2019.100006

Özer, D., Altun, Ö. Ş., & Avşar, G. (2023). Investigation of the relationship between internet addiction, communication skills and difficulties in emotion regulation in nursing students. *Archives of Psychiatric Nursing, 42*, 18-24. https://doi.org/10.1016/j.apnu.2022.12.004

Srirangarajan, T., Mortazavi, L., Bortolini, T., Moll, J., & Knutson, B. (2021). Multi-band FMRI compromises detection of mesolimbic reward responses. *NeuroImage, 244*, 118617. https://doi.org/10.1016/j.neuroimage.2021.118617

Schultz, D., & Schultz, S. E. (2016). *Theories of personality* (11th ed.). CENGAGE Learning Custom Publishing.

Talis, G. (2022). Internet addiction. In Substance and Non-Substance Related Addictions. *Springer, 99-107*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.886168

Watson, D. I., Stanton, K., Khoo, S., Ellickson-Larew, S., & Stasik-O'Brien, S. M. (2019). Extraversion and psychopathology: A multilevel hierarchical review. *Journal of Research in Personality, 81*, 1–10. https://doi.org/10.1016/j.jrp.2019.04.009

Widyanto, L., & McMurran, M. (2004). The Psychometric Properties of the Internet Addiction Test. *Cyberpsychology & Behavior, 7*(4), 443–450. https://doi.org/10.1089/cpb.2004.7.443

Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical isorder. *Cyberpsychology & behavior*, 1(3), 237-244. https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237

Yen, J. Y., Lin, P. C., Wu, H. C., & Ko, C. H. (2022). The withdrawal-related affective, gaming urge, and anhedonia symptoms of internet gaming disorder during abstinence. *Journal of Behavioral Addictions*. https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.01.039

Yu, Q., Wang, X., Cao, Y., Lu, J., Gao, F., Fan, J., & Zhu, X. (2023). Social anhedonia affects the trajectory of internet addiction in the college students: A latent growth curve analysis. *Journal of Affective Disorders*, 326, 83-88. https://doi.org/10.1556/2006.2022.00008

Zhang, S., Su, W., Han, X., & Potenza, M. N. (2022). Rich Get Richer: Extraversion Statistically Predicts Reduced Internet Addiction through Less Online Anonymity Preference and Extraversion Compensation. *Behavioral Sciences, 12*(6), 193. https://doi.org/10.3390/bs12060193

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-30]